

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr pentru fie-care publicare.

Sibiu, 4 Martiu, 1887.

După o prăcsă scurtă, nici de 3 ani, deja legea industrială din 1884 a trebuit să sufere ecarăși modificări și încă o modificare destul de esențială. În §. 50 al numitei legi era asigurată piața din loc industrișilor de acolo. La aparență aceasta dispoziție s'ar fi părut bună, dar în prăcsă ea s'a dovedit destul de păsărică și în detrimentul consumătorilor și și în al producătorilor.

În unele locuri nu toate ramurile de industrii și meserii erau reprezentate, și așa prin dispoziția de sus era o urmare naturală, ca locuitorii să comandeze ori să meargă drumuri îndepărtate în alte orașe spre a-și acoperi necesariul. Dar se vedem, că oare a adus vr'un folos dispoziția legii chiar și pentru industrișii din loc?

Nici pomană. Ei în schimb au fost eschiși de a cerceta târgurile și piațele străine și așa nefind consumul și căutarea în loc destul de mare, au trebuit să se mărginească la trebuințele locale și să dimită o parte însemnată din calfe, reducând lucrul la un minimum.

În chipul ăsta recompensă nu a fost de loc prin oprirea industrișilor din locuri străine, ci din contră daune.

Mai venia o calamitate, încă doar cea mai mare. În orașelele mai mici din Transilvania, unde industria se găsește în fașe — ele erau silite ca să invite din orașele străine pe acei industriși, a căror produse nu erau reprezentate în comuna lor, fără ca în schimb să se bucure de acel beneficiu de a putea cerceta și ei târgurile din orașe mai mari.

Prin aceasta s'a deschis calea la multe plânsori motivate, cari au străbătut până la camerele comerciale și în fine până la urechile domnului ministru de comerț, care apoi a modificat legea înlocuind-o cu o dispoziție mai mașteră, decât legea, lăsând la buna chipzuală a diferitelor municipii de a conclud și decide, dacă e de a se primi și străinii în piațele din loc, cu mărfurile lor, ori nu.

Până aci a fost cel puțin legea obligătoare, în viitoriu o să vină un municipiu și o să admită mergerea la târguri pe teritoriul seu, alt municipiu o să denege participarea industrișilor în piațele de pe teritoriul seu și așa în loc de o dispoziție clară s'a adus o dispoziție mână și tot așa de rea în consecințele sale ca și §. 50 al legii amintite din 1884.

Dar ce să facem, așa e la noi cu toate. Acum un biet de meseriaș este silit, dacă vrea a cerceta un târg din alt comitat, să și facă călindar

în cap, să-și procure conclusele municipiilor respective și apoi să pornească la drum. Cu deosebire pentru industrișii din mărginime, cari au cutierat țeara întreagă cu postavuri, și alte mărfuri manufacturi, este dispoziția aceasta de tot îngreunătoare până vor veni în curat, că unde pot merge și unde nu.

După un timp mai scurt ori mai îndelungat, cum le va veni părinților patriei mai bine, legea va suferi alte schimbări și apoi cu cetățenii, cari poartă poverile statului și cu interesele lor nu se prea ocupă nimenea, ca să le ușureze traiul și modul de viețuire, ci din contră ca să-l îngreuneze pare că inadins.

În modul acesta plângerile meseriașilor nu vor înceta, ci e de prevedut, că se vor înmulți și aceasta cu atât mai vartos, cu cât nici organele poliției nu vor veni în curând în curent, că oare cutărui neguțător ori meseriaș din cutare comitat permis îi e, să cerceteze un târg sau nu.

Toate aceste însă sunt după noi tot numai dureri, a căror isvor nu e a se căuta decât în uninea vama cu Austria. Austria e țeară pereminentiam industrială și până oamenii pot procura de prin bolte păpuși buni și frumoși cu 5 fl. luați pe cont — nu se duce la pantofar să plătească 6 fl. și încă cu bani gata la moment. Tot asemenea se are lucru cu diferitele pânzături venite din Austria, vestminte proverbial de eftine, postavuri de Brünn, cu cari industrișii din Ungaria și din Transilvania nu vor putea concurge în veci și așa aici și numai aici în aceasta uniune încheată fără pic de scrupuli este a se căuta nefericirea industrișilor și meseriașilor din Ungaria. Pot ei deci, să aibă ori ce capitale la dispoziție, pot să li-se lase chiar și darea cea grea și apăsătoare, dar la o stare înfloritoare nu vor veni, cum au fost meseriașii mai înainte în veci, pentru că și aceasta e de a se adscrie legii celei vechi din 1872 — care deși abrogată, dar ale cărei fructe le gustă meseriașii numai acum. În sensul acelei legi ori ce băețandru, în loc să caute ca să-și perfecționeze meseria sa, să umble în străinătate, s'a aședat ca măestru în un opid sau oraș și apoi a lucrat, cum a putut, a fost mai mult un meșter-strică. Nenorocirea aceasta a ajuns în parte mare și pe meseriașii români, cari parte sunt tocmai maiestrii acelei nefaste perioade.

Agentii din Austria, cari cutreeră țeara și lumea au profitat de ocaziune și s'au informat atât de calitatea muncii noastre, cât și de valoarea ei, și așa au început a face ei negoațe însemnate cu articuli, cari până aci nu erau prin bolte nici după

nume cunoscuți și ne au omorit formal industria și prin ea o clasă de oameni muncitori.

Mai este o nenorocire. Meseriașii străini sunt toți oameni cu carte, ai Ungariei, de când cu scoalele cele civile ale statului, nu pot să se laude cu o cultură de dai doamne. În urmă mai vine și o altă calamitate și doar cea mai mare, că adevă aici la noi meseriașii mai mult politizează, decât lucră, și așa toate laolaltă îi fac oameni, cari luptă cu miseria și blastemă oara, în care au pus mâna pe sulă și ac, pe ciocan ori pe oblu.

Am dorii ca meseriașii noștri să fie oameni cât se poate de soliști, oameni punctuoși și să se ferească de păcatele meseriașilor străini. Să se ocupe mai mult de meserii, decât de statute și de ședințe — și apoi vor face treabă și vor avea pâne pre masă, vestminte și și vor putea cresce și copii mai bine și în o direcțiune mai cinstită. Prin aceea departe dela noi de a da sfatul meseriașilor noștri, ca ei să nu aibă o societate, dar aceea să fie societate în adevăr, ear nu cuib de certuri și de discordie, ci societate, unde ordinea și stima reciproacă să fie primele condițiuni de existență pentru ea și pentru fie-care membru al ei.

Revista politică.

În 10 Martie și-a serbat Țarul ziua născerei, cu care ocaziune în modul cel mai simpatic a fost salutat din partea tuturor regenților. Într'un ton de tot amical i-a gratulat Majestatea Sa monarhul nostru prin următoarea depeșă: *Din incidentul zilei născerei primesce cele mai bune dorințe și asigurarea repefită a amicitiei mele sincere. Regina se alătură din inimă la aceasta gratulare, și și dorim tot, ce e mai bun atât Ție, cât și întregii familii împărătesci, precum și guvernului Țeu.*

Nihilistii însă, cari de mult nu a mai dat semne de viață, a aflat cu cale, ca să nu intrelase a conturba Țarului această zi de bucurie, pentru că după o scire din „Standardt“ cu ocaziunea serviciului divin, din incidentul zilei morții lui Alecsandru al II-lea nihilistii au fost plănuit un atentat în contra Țarului, dar a fost descoperit înainte de al putea executa. Încât este adevărată aceasta scire, cu siguranță nu se poate ști, fiindcă vin cele mai contradicțoare sciri, dar numitul diar o susține ca adevărată.

În privința cestiunei bulgare o circulară ruscă se ocupă cu evenimentele interioare din Bulgaria și acuză regența, că ar fi comis cruzimi și ile-

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istoria.

(Urmare.)

Eară estrasul provocat în această adresă este următorul:

Nr. 6315.

Extract

Eines Allerhöchsten Hof Rescripts dto. 14-ten Iulii 1785.

„Sechstens. Da unter die wirkenden Hauptursachen der letztern Aufruhr auch insbesondere die „ausserordentliche Finsterniss, welche unter dem wallachischen Volke in der Religion und Sitten noch allenthalben herschet gezehlet werden kann, so ist es auch eine der ersten Nothwendigkeiten, dass die noch fast ganz mangelnden National Normal Schuhen bei den Wallachen eingeführt und besonders zum Unterricht des äusserst unwissenden Griechisch nicht Unirten Cleri ein Seminarium hergestelet werde.

„Zur Errichtung dieses Seminarii haben wir die Stadt Temesvar, als welche am gemächlichsten für alle nicht Unirte Bischöfe lieget, bestimmt und wollen die dazu nöthige Kösten auf Uns überneh-

men, doch haben wir vorerst dem Metropolitzen von Karlowitz aufgetragen, darüber einen Vorschlag und Ausarbeitung zu verfertigen und solchen unserer höchsten Einsicht und Benehmigung zu unterziehen.

„Was aber die Wallachischen Normal Schulen betrifft, so verordnen Wir hiemit gnädigst, dass nachdem für die Griechisch-Unirte schon eine Principal Schuhl zu Blasendorf bestehet und mehr andere Schuhen aus dem Studienfond gestiftet worden, für die nicht Unirte hingegen nach der Zeit keine dergleichen Mittel zu ihrer Aufklärung vorhanden ist, Ihr mit dem nicht unirten Bischof Niketici, und dem Oberaufseher der Normal Schuhen Martonff in Erwägung ziehet sollet, wie unsere hierunter hegende heilsame Absicht auch auf das nicht unirte Volk, welches bei der dermalen noch bestehenden Gehässigkeit zwischen den Unirt und nicht Unirten die Schuhle der erstern nicht leicht besuchen dürfte, verbreitet, und für die Jugend desselben auch einige Normal Schuhen im Lande errichtet werden könnten, wo so dann Ihr den Austrag Eurer Berathung nebst ein Vorschlag, wie und woher der hiezu nöthige Fundus zu creiren wäre? Unserer Schlussfassung zu unterziehen haben werdet, doch wollen wir auch indessen Euch hiemit aufgetragen haben, dass wenigstens die Errichtung einer Trivial und zugleich Normal Schuhle zum Unterricht der künftigen Schuhlmeister für die nicht Unirte ungesäumt vorge-

nommen werden solle. Annebst werdet Ihr auch die Studien Comission dahin verhalten, dass Selbe auch inzwischen bis die nicht unirte Schuhle werden, können zu Stand gebracht werden, über den Fortgang des National Schuhl Unterrichts bei den Unirten von halb zu halb Jahr durch Euch die Anzeige anhero mache, und mit derselben auch in Beziehung auf die nicht Unirte, nachdem ihre Schuhen errichtet sein werden, in gleichen Fristen fortfahre.

„Gegeben in Unserer Stadt Wien dto 14-ten Iuli 1785.

Joseph m. p.,

Carl Graf Palfy m. p.

Ad mandatum S. C. et Regiae Mattis Proprium.

Johann v. Neuhold m. p.“

Din colecțiunea de documente și notițe istorice de preotul Bucur Pușcaș (Pușcariu) din Sohodol se reproduc în cele următoare unele de oare-care valoare istorică din timpul păstoriei episcopului Gedeon Nichitici.

3. O ordinățiune episcopască, adresată către protopresbiterii din eparchie, privitoare la pregătirea candidaților de preoție, la recerințele împreunate cu instituirea lor de preoți.

galități, dar nu dă a înțelege, că ce atitudine va lua de aci înainte Rusia față de Bulgaria, nici nu conține vre o declarațiune concretă. Pressa rusă deosemena continuă a sumuța Turcia, ca să facă ordine în Bulgaria nu numai prin întrevieri pacinici, dar chiar prin forța armelor, să întrevie milităresce în Rumelia orientală și totodată aruncă cele mai aspre invective asupra regenții. „Journal de St. Petersburg“ încheie un articol al seu contra „dictatorilor bulgari“ în modul următoriu: „Răbdarea are margini; aceste margini au fost depășite.“

Ceea ce însă mai curios este, că Franca, care a avut față de cestiunea bulgară o ținută atât de rezervată, în timpul din urmă, pășese tot mai categoric. Agentul frances a primit instrucțiuni a declara guvernului bulgar, că afacerile din Silistra și Ruscuc trebuiau privite numai ca lupte de partide, și de aceea nu trebuiau întrebuințate acele mijloace severe.

Despre demisiunea ministrului de resbel sârb, generalul Horvatovici „Journal des Débats“ susține, că cauză cea adevărată a abdicării sale a fost nu respingerea proiectului seu privitoriu la organizarea armatei sârbesci, ci următorul incident:

Acum câteva luni, generalul Horvatovici s'a adresat la guvernele rus, german și austriac, întrebându-le, dacă ofițerii sârbi nu-și ar putea termina studiile în scoalele lor militare. Numai din Petersburg a sosit un răspuns favorabil și Horvatovici a designat pe mai mulți ofițeri, cari aveau să meargă în Rusia. Dar aceasta măsură a fost combătută de mai mulți miniștri și desaprobată de regele, și astfel Horvatovici și-a dat demisia, care atunci n'a fost primită. Câteva săptămâni mai târziu, consiliul de miniștri, sub președinția regelui, a declarat, că e necesar, să se întărească granița despre România în prevederea unui războiu contra Rusiei. Horvatovici a fost contra, ear regele și majoritatea miniștrilor a fost pentru întărirea, după care Horvatovici își dăte demisia. Regele îi dăse: „Dacă nu voesci să aperi pe Serbia contra Rusiei, atunci vei face mai bine, nu numai de a-ți depune portofoliul, ci și a părăsi armata.“ Horvatovici își dăte demisia îndoită; dar regele primi numai pe cea primă, îi lăsa titlul de general, luându-i comanda.

Rescoala din Silistra.

(Correspondență particulară a diariului „Telegraphul.“)

Sofia, 21 Februarie.

Correspondentul dvoastre din Ruscuc v'a povestit cu cea mai mare esactitate evenimentele, ce au mârjit cu sânge nenorocita noastră patrie. Așa dar nu le voi mai repeta cele, cari le știți, și me voi mărgini cu complectarea celor tipărite în stimabilul dvoastră diar, dându-ve un șir de documente oficiale privitoare la rescoală.

Guvernul și regența au fost de mult deși în cunoștință de complot, ce se urziau dintr'o parte de către refugiații nostri politici, cari locuiesc în Constantinopole, ear de altă parte de refugiații, cari locuiesc în România. În ziua de 12 a fost prinsă o correspondență urmată între căpitanul Bendereff și maiorul Krestoff din Silistra. Aceasta correspondență cădută în mâinile guvernului, se compune din două scrisori. În una din aceste scrisori se vorbea de neapărata reușită a revoluțiunii, dacă Krestoff va lua parte activă la ea. Această scrisoare este scrisă într'un mod foarte evasiv și poartă data de 12 Februarie. Se însărcina maiorul Krestoff cu un rol preponderent. Scrisoarea aceasta trebuia să fie remisă de Krestoff regenții împreună cu un raport, în care el va denunța propunerile, ce i-se fac. Denunțarea avea de scop a întări încrederea regenții în persoana maiorului. O altă scrisoare scrisă de Krestoff detalia toate cele privitoare la rescoală, fără însă

a fisa ziua revoltei. În aceasta din urmă scrisoare se află lista ofițerilor nemulțumiți precum și un mare număr de circuli către armată. Regența credea, că ziua rescoalei este ficsată pentru ziua de 3 Martie (19 Februarie), aniversarea tratatului dela San-Stefano. Tocmai pentru aceasta s'a luat hotărârea de a permuta pe ofițerii garnizoanei din Silistra și apoi de a opera arestările necesare. Krestoff aflând, că correspondența este prinsă, luă resoluțiunea de a grăbi cu revoluțiunea. El convocă în ziua de 18 la densus acasă pe ofițerii, cărora anunță, că armata bulgară în cea mai mare parte e pentru rescoală, care s'a ficsat pentru mâne... Ofițerii împreună cu maiorul anunțară același lucru seara soldaților în casarmă. Regența a fost imediat înștiințată de aceasta prin telegraf, care singur rămăsese în mânele guvernului. Atunci s'a dat ordin garnizoanelor din Varna, Ruscuc și Șumla de a detașa dela densus câte o companie și a merge în contra Silistrei. La Șumla, unde mai mulți ofițeri au fost implicați în complot, s'a crezut mai bine a nu face cas de această afiliere, și s'a dat ordin de arestare tuturor ofițerilor, în locul cărora s'au pus sergenții. A doua zi ofițerii din Șumla au fost liberați. Eată acum depeșa ministrului de resbel, trimisă la Ruscuc:

„Căp. Popoff. Plecați imediat la Silistra, mâne drujina căpitanului Panjersky pleacă din Șumla cu 60 cavaleriști și o baterie de artilerie. Dați câte două sute patroane de om. Faceți tot ca inamicul să nu fugă. După ce veți ocupa Silistra, întocmiți imediat un consiliu de resbel sub președinția căpitanului Drandsevsky și executați pe insurgenți.“

Pe când încă nu sosise căpitanul Popoff la Silistra amplexii destituiți de Krestoff și lăsați în libertate au isbit să clatine încrederea soldaților în maiorul lor, așa, că, pe când se apropia căpitanul Popoff și drujina din Șumla, soldații se revoltară în contra lui Krestoff. Acesta vădând, că lucrurile stau rău, adună în jurul seu pe câțiva ofițeri credincioși și fugi cu densus spre Dobrogea. Puțin a trebuit, ca să scape Krestoff, teritoriul român era aproape, dar soldații, cari îl urmăreau, crezând că șeful lor îi părăsesce, dăte un foc, glonțul îl lovi de moarte. Se dăce, că moartea maiorului a fost instantanee.

Eată-ve dară pe scurt cele petrecute la Silistra. Spațiul nu mi permite a me întinde asupra amănuntelor.

Comitetul din Bucuresci.

Printre scrisori prinse asupra insurgenților din Ruscuc, s'au găsit proclamațiuni subsemnate de „guvernul provisoriu.“ Acest guvern a fost alcătuit, după dispozițiunile făcute în fața consiliului de resbel, din următorii dni: Grueff, Bendereff, R. Dumitrieff, Toma Cărdjief, Kavaloff, Gudjef, Dicoff și Uzunoff. Acest comitet a avut sediul seu la Bucuresci în strada Ieni, Nr. 1. Acolo s'a făcut planul campaniei, care a costat patriei mele 60 oameni morți, vr'o sută răniți și nouă execuții.

Eată și o depeșă oficială din Ruscuc:

„Ministrului de resbel, Sofia.“

La ora 6 dimineața am plecat de acasă către un cetățean, de unde trimisesem să cheme pe căpitanul Vlademiroff, care imediat împreună cu Iurdanoff și inspectorul căiei ferate Petre Mateeff au venit la mine cu nisce cetățeni. Am plecat la casarma Laboratoma. Aci am luat 15 soldați după numărul pușcilor „Krinca“, ce s'au găsit în casarmă. Am mers pe piața Crainenska, unde am găsit pe toboșar și trimbițarul de miliție. Am ordonat să se tragă clopotele de alarmă și prin acest mijloc am adunat mulțimea. De aci am năvălit asupra depositului luat de pioneri. Am omorât doi pioneri cu această ocaziune. Apoi am desarmat pe pioneri și le-am luat patroanele. Am pus santinela noastră la casarmă, apoi împreună cu mulțimea și cu 20 soldați și cu cei liberați am năvălit asupra revoltanților. Aceasta a fost pe la 8 oare. S'a început o pușcătură bine nutrită. În acest moment veni un om și ne declară, că o

parte din infanteria din casarmă, ca vr'o 60 soldați, îndemnați de a trece în partea revoltanților de către locotenentul Trembeșkoff, au refuzat de a trăda și a lupta. Atunci eu, locot. Petroff și căpitanul Vlademiroff am plecat spre casarmă și am luat pe toți soldații, divisându-i în trei coloane, i-am pus în poziție. Am început asalt. Petroff a fost rănit, 5 oameni am avut morți din partea noastră, atât din soldați cât și din cetățeni. Causa asaltului dat de noi a fost o țulă remisă nouă de un copil din partea căpitanului Valkoff, care ne ordona de a face asalt pentru a trage asupra-ne atențiunea pionerilor, ca polcul de infanterie să poată eși din casarmă, casarma fiind înconjurată de pioneri. Asaltul a reușit, pionerii cu ofițerii lor începură a fugi. Regimentul de infanterie eși imediat din casarmă. Comanda s'a luat de Iurdanoff și inspectorul căiei ferate Mateeff, cari se puseră în comunicație cu celelalte orașe. Comandanții au ocupat două strade ale orașului și trăgeau focuri asupra revoltanților, cari se concentrară în stradele, ce duc la casarmă, poliție și telegraf.

Când fugiră maiorul Uzunoff, Filoff și alții am ocupat linia Dunării, unde am rănit pe cei menționați împreună cu Bolman, cari se imbarcară în nisce luntre. Vaporul „Golubeik“ observând aceste luntre, le-a abordat și a luat pe cei răniți. Poporul, care s'a strins pe mal a voit să omoare pe răniți, dar căpitanul Vlademiroff cu ajutorul a 20 de soldați a isbit să le aperse indignarea mulțimei. Din vapor răniții au fost transportați în oraș. Eată cei, cari au fost prinși în luntre: Panoff, Filoff, Uzunoff și alții. Răniții au fost transportați la spital, ear nerăniții la temniță. Luntrea cu fugarii a fost prinsă de echipagiul vaporului aproape de o insulă, care se află aproape de Ruscuc. Căpitanul Draganoff a aflat apoi, că pe această insulă mai sunt fugari, debarcând pe această insulă, el a găsit pe Uzunoff, Krestineakoff, Jentceff, Bolman, Trembeșkoff, Toma Kardjef, Panoff și doi bulgari, cari n'au voit să declare numele lor, arătând nisce pașapoarte române. La arestați s'au găsit multe documente compromițtoare. Seara s'a mai prins căpitanul Zelenogoroff în cămașă, void a se arunca în Dunăre pentru a trece în not împreună cu Cristeff.

Căpitanii Sapunoff și Vladimiroff.

X. Y.

Varietăți.

* Maiestatea Sa împărăteasa în 26 l. c. va sosi la baia Hercules din Mehadia, unde va sta vre-o 3 săptămâni, spre acest scop la băi se fac cu mare energie pregătirile necesari.

* (Cas de moarte.) În numele meu și a tuturor consăngenilor, cu inima înfrântă de durere aduc la cunoștința amicilor și cunoșcuților, că iubitul meu frate **Maesimilian Lica**, jude regiu în pensiune, după o scurtă, dar grea suferință, în noaptea din 13 spre 14 Martie a. c. la 1 oară după meșul nopții, în al 59-lea an al etății, dându-și nobilul suflet în mâna creatorului, s'a depărtat la cele eterne.

Remășițele pământesci se vor înmormenta în cimiteriul din Sângeorgiu în 16 luna cur. la 10 oare înainte de ameași.

Fie-i țerina ușoară și memoria eternă!

Sângeorgiu, în 14 Martie, 1887.

Danilă Lica,
advocat.

* (Un talent musical). În 28 Februarie a dat conservatoriul de musică din Budapesta un concert, cu care ocaziune dintre toți elevii a eselat cu deosebite D-șoara Elena Florian, ficia dlui președinte dela tribunalul din Székely-Udvarhely Ioan Florian. În cele următoare publicăm aprețierea acestei pro-

Nr. 37.

Prea cucernice V. Protopoape Chir*) George noane breă iubite!

„Fiind dieci pentru primirea darului preoției: „Viind aicea cu dreptăți și atestaturi proaste, în zadar „fac chieftuială, neputându-se primi cu acele atestaturi „proaste. Pentru aceasta fac aceasta rânduială: ca la „diecii, cari vor vrea să se preoțească, unde va fi mare „lipsă și nu va fi alt preot, ca să slugească, întâiu „să poruncesce la diac să învețe să scie cetania, scri- „soarea, cântarea rânduiala bisericii și catachismusu. „După aceea să-și ia atestat dela sat, făcut înaintea „cinstitei table sau a domnului, ce se va rânduî dela „cinstita tablă cu iscălitura și obicinuita pecete, și a „domnului, posesorul, arătând câte familii sau case „sunt în sat neunite și precum iaste biserică și precum „iaste lipsă mare de preot și precum tot satul poftesce „pe diacul și precum iaste neunit și nu iaste obage. „Lângă atestatul cinstitei table să aibă manumisie, „adece slobozenie dela domnul posesorul cu iscălitura și „pecetea sa. Mai pe urmă să dea protopopul locului „atestat cu iscălitura și pecetea sa precum diacul iaste „neunit, iaste slobod, căsătorit, pre lege, cu nici un nume

*) Acesta este George Radoviciu, care în unele locuri se numesce protopop, într'alte vice-protopop și în tr'alte namesnic, în Brașov și care, precum vom vedé din o ordinățiune episcopoescă a fost suspendat de guvern pentru neîmplinirea vestirilor la o cununie în Tractul Brașovului,

„râu, învățat cu toate cele mai sus dăse. Și aceasta încă „să se scrie, în locul acela, unde vrea să se preoțească dia- „cul, cine au slujit mai nainte sau nimenia a slujit sau din „vecinătate, sau au murit preotul și când și precum iaste „mare lipsă de preot. Cu acestfel de dreptăți poate veni „diacul la primirea darului preoții. Așa făcând mila „Prea puternicului Dșeu să fie cu prea Cucernicia ta. „Pururea rămâind de tot binele voitor, Sibii Gedeon „Nichitici, episcopul Ardealului.“

4. O altă ordinățiune episcopoescă, prin care se regulează judecata preoților culpabili:

Nro. 1005.

Prea cucernice protopoape Chir George noane preă iubite!

„Vădând multe neajungeri și neîndreptări între „pricimile, care se întemplă între preot și între mirean „pentru îndreptarea acelora aceasta rânduială a face „și a ve arăta Consistoriumul nostru a socotit adecă, „de va avea vre un mirean cu vre un preot pricină „sau pără nu grea, atunci protopopul locului cu doi sau „trei preoți ținând Consistoriu,*) să hotărească și gă- „sindu-se preotul cu vină să nu-l bată nece să nu-l „birșugească nece să-l oprească de patrafir, ci să-l „pedepsească cu mătani, cu cetania psaltirei sau

*) Astđi, după organizarea cuprinsă în „Statutul organic“ : scaunul protopopesc.

„a Evangheliei sau cu ducerea la biserica proto- „popului, ca să slugească acolo o săptămână sau mai „mult după vina lui. Dară găsindu-se preotul în „vină grea și ar fi vrednic de lipsire, atuncea să „nu hotărească, ci să trimită la arhieriu pe părășul „și părășul cu arătarea vinei, cum au aflat și au în- „țeles de densus. Până în cât a fost dată pricina lor „înaintea protopopului. Atuncea viind părțile amân- „doauă înaintea Consistoriumului episcopoesce după „sfânta Pravilă și după puterea prea înălțatelor rânduile „se va face judecată și îndreptare și îndestulare. „Dară înțelegând protopopul, că iaste vre un preot „neascultătoriu și neîmplinitoriu de datoria sa cea „preoțească și umblând în beții și în lucruri ne- „cuvioase, întâiu să-l certe protopopul în taină „după cuvântul evangheliei; apoi nici așa îndreptându-se „să-l pedesească după chipul cel mai sus dăse; dară „nici așa îndreptându-se să-l arete înaintea archi- „reului. Nădăjduind, că de vei urma învățătorei noastre „cei archieresci, dată la 16 Iulie 1784 Nro. 13, nu „se vor întempla neîndreptări și pâri între preoți și „între mireni, cari și acum poftorind, poruncesc, ca „să ve siliți după numita poruncă pre sine și pre „preoți și pe parochienii sei a învăța și așa a se purta „și a viețui. Așa urmând mila prea puternicului „Dumnezeu, să fie cu prea Cucernicia ta. Pururea „rămâind al prea Cucernicie tale de tot binele voitor. „În Sibii 18 Septembrie 1784. Gedeon Nichitici, „episcop.

(Va urma.)

ducțiuni după „Familia“: „Deja la ivirea ei, în toată sala domnia o liniște, cât îți audiai resuflarea, ea în cepu a juca cu ușurătate admirabilă una dintre cele mai grele și clasice piese alui Liszt, fără de a avea note înaintea sa. (În timp de tot scurt a învățat de a rostul piesa întreagă, scrisă pe 46 de pagini cu mii de note). Degetele ei sburau pe pian în dreapta și stânga, din când în când punând mânuțele și cruciș, cu o elasticitate, siguritate și iuțime de minune, cât abia le zăria, și cu o putere, de fără voce te întrebai: cum poate desvolta o gingașă fetiță atâta forță? Când te pune în mirare, unde juca solo, cu acoardele grandioase, ce le țeseau micile degete ca de minune; când străbătea, unde era acompaniată de corul musical, cu melodii dulci peste sunetul corului, ca și cu niște visuri încântătoare.

Jocul ei, prin care a dovedit o perfecțiune în mânărea pianului, o tehnică și capacitate musicală rară, a răpit cu sine publicul întreg, și fiind piesa lungă, o parte a publicului începuse a aplauda deja pela mijlocul jocului, când întreveni o pauză, ear după finirea piesei, aplausele nu mai voiau să înceteze, de 5 ori au tot rechemat-o să se arete, și ea totdeauna cu cea mai mare modestie a grăbit a se retrage. Publicul ar fi dorit poate o repetare, cel puțin a unei părți din jocul ei, însă nu era cu putință, fiind că după o piesă atât de lungă a trebuit să se obosească și dânsa cu toate că jucă foarte ușor. Laudele și expresiunile de admirare nu mai încetau, ear după finirea concertului, eșind de brațul fericitului său părinte, era încungiurată de gratulanți, toți grăbiau a-i exprima admirarea lor.

În cercurile musicale de aici se privește drept un fenomen talentul musical al gingașei damicele, și e dorința generală, ca să nu părăsească cariera musicală, ci să continue perfecționarea sa, fiind sigur, că va deveni o artistă de renume european.

Cardinalul Haynald, cum aud, o a și chemat la sine dimpreună cu părintele ei, președintele de tribunal Ioan Florian, spre a stăru, ca domnișoară să continueze cariera musicală, exprimând admirarea talentului ei extraordinar.

Dșoara Florian de altmintea încă pe când era în institutul calugărițelor din Budapesta a atras prin talentul scu musical deosebita atențiune a publicului din capitală, și foile din capitală unison, și atunci ca și acum i-au făcut cele mai măgulitoare recenziuni. Din parte-ne nu putem, decât să gratulăm părinților și națiunii române pentru un atare talent!

* (Dar rusesc) Rușii, admiratorii ai generalului Boulanger i-au trimis o sabie căzătoare. Ca dedicație sunt săpate pe garda săbii cuvintele: „Celui mai demn!“ — 1 Februarie 1887 — Rusia!“ Pe tășul sabiei se află scris dintr'o parte cu litere aurite: „Dău ocrotesc pe cei viteji!“ iar în partea cealaltă: „Cine este acolo! Franța și Boulanger!“

* (Monumentul lui Radetzky.) După datele statistice a încurs până acum pentru acest monument o sumuliță de 216,906 fl. 11 cr.

* (Înmormântare.) Din Hasfalău ni se scrie: În 17 Faur s'a sevêrsit înmormântarea preotesei Raveca Gheaja, văduvă după regretatul I. Gheaja fost paroch local și administrator al fostului tract protopresbiteral gr. or. al Paloșului, la care act părintele Teofil Gheaja, parochul Paloșului și fost administrator al acestui tract a condus întreg ceremonialul funebru cu o deosebită tactică. — Ca preoți funcționari au mai participat D. Ioan Vătășan preot în Archita; D. Zacharia Ganea preot în Feribaz, D. George Marian preot în Șard.

În decursul întregului ceremonial s'a observat pe fața fie-cărui o deosebită durere pentru eșirea din lume a defunctei. Dovadă despre iubirea, ce și-a scuit-o asigura defuncta cât timp a fost în viață, că comuna Hasfalău fără deosebire de bătrâni și tinerii, erau de față spre a deplânge pe defuncta. Asemenea și din comunele învecinate încă s'au prezentat o mulțime de creștini, așa încât rar se poate vedea un cortegiu funebral așa numeros la sate. — Cuvântul funebral l-a rostit Părintele Teofil Gheaja, ca a stors multe lacrimi din ochii ascultătorilor.

* (Inventatorul puscii cu repetiție decorat.) Maiestatea Sa a dăruit inginerului Ferdinand Manlicher pentru meritele, ce și le-a câștigat la înarmarea armatei, ordinul coroanei de fer clasă a III.

* (Sêrutarea într'odusă în școală.) Cumcă tinerul englez sêrută bucuros e un lucru vechiu și indeobste cunoscut. Diuarul „Schweiz. Lehrertz.“ scrie următoarele despre modul de purcedere în o sută și o mie de scoli, chiar și în scoli de repetițiune din Anglita: Aci se fac conveniri, în cari, sub conducerea învățătorului s'a învățătoare pentru ca băieții și fetițele să devie aplicați spre școală executază unele cântece cu voce veselă și jocuri împreunate cu o mulțime de gesticulațiuni la înțonarea armonioasă a „valsului de sêrut.“ la care parchile se

schimbă mereu și la comandă fie care băeat are să sêrute pe fetița lui și fie-care învățător pe învățătoare sau pe o scolarită. În toate scolile acestea însă „jocul rêsboiului“ e generalizat și în acest joc veselia ajunge culminațiunea. El se execută în modul următor: Un rënd de părechii, înainte de învățătorul și cu învățătoarea, pe care o înlocuesc deseori o scolarită, se angajează la „cuadril.“ Părechile fac mai întâiu promenadă împrejur. D'odată comandă învățătorul: „Stați!“ apoi se întoarce copilul cu fața spre fetiță; „Gata spre atac!“ e porunca următoare. Fie care dansator coprinde frumos cu brațul pe dansatoare și o apropie de sine. „Foc!“ se aude dela comandă și prin sêrutatul atâtor gurîțe se produce un resunet ușor de pușcă. Executându-se asta, învățătorul comandează: „Schimbați inimicul!“ și fie-care copil predă pe fetița lui celui de dinainte și astfel se continuă „jocul rêsboiului“ până ce fetița ajunge earăși la brațul, ce l'a lăsat. Ce-i drept, în multe locuri s'a făcut pași de spirituali, ca să pună capăt acestor jocuri, dar în pracsă în adevêr învățătorii vêd, că s' bune, căci ei dic: Delăturăm jocurile, vor rămâne scoalele noastre goale, căci copiii voesc să se joace și se vor duce la scoalele, unde este o viață mai veselă.

* Esecutarea reciprocă a sentințelor judecătorești în România și Ungariă. Ministerul de justiție aduce la cunoscință judecătorilor de prima instanță și camerilor advocațiale, că în România sentințele judecătorilor unguresci în afaceri civile, comerciale, maritime și cambiale se pot executa numai prin intervenirea ministerului de justiție român, ear în Ungaria sentințele judecătorești române se vor executa numai, dacă ajung la respectivele judecătării prin intervenirea ministrului unguresc. Se atrage atențiunea camerilor advocațiale, că e în interesul partidelor, cari cer execuțiunea, să și aibă un plenepotențiat în România, care nu-i de lipsă să fie avocat, dar care trebuie să se angajeze a împuțernici pe un avocat și a se presenta în tot cazul înaintea judecătoriei spre efeptuirea execuțiunei. Se mai face cunoscut, că documentele originale, pe basa cărora s'a adus sentința judecătorească (obligațiuni, cambiu, contracte etc.), să se pună necondiționat la dispozițiunea plenepotențiatului, căci neputându-se alătura documentul imediat la pertractarea de escindere se pot nasce alterări ale procedurii, ba chiar și alte procese.

* (Permisie, ca bărbatul să desfacă epistolele adresate soției sale.) Advocatii din Paris, discutând în zilele trecute asupra întrebării acesteia, au ajuns la rezultatul, că: e permis. Cu privire la obiectul acesta interesant s'au exprimat mai mulți scriitori renumiți, dintre cari și Dumas, care a aflat corectă opiniunea advocaților din Paris, motivându și părerea în următorul mod: Bărbatul și femeia au fost în raiu, cât timp bărbatul a urmat poruncii lui Dșeu, dar lucrul cel dințaiu al bărbatului a fost, că a ascultat de sfatul femeii. De aceea au și fost apoi alungați, din raiu, și ca să se poată earăși aplană lucrul, a trebuit ca fiul lui Dșeu să se arete pe pământ. La nunta dela Cana Galilei tot femeia adevcă, maica Dlui cere ca Christos să prefacă apa în vin.

Femeia, — a respuns Christos, nu am nimic cu tine. Maria îl pricepe și se supune dicend: Faceți, ce va dîce. Prin cuvintele acestea, maica Dlui a primit în numele tuturor femeilor supunerea absolută. Femeia în întreagă viața ei e minorenă; bărbatul e stăpânul, el e stăpân preste secretele și cugetele ei. Femeia are o mulțime de căi spre a-și ascunde cugetele, are ocaziune și de înșelare, de unde provin destule neajunsuri, așa dară inspecțiunea de ori-ce natură e necesară și îndreptățită. Bărbatul, care n'are încredere în soția sa, și totuși dubitează că este bare îndreptățit să desfacă epistolele ei — e un nătărău.

* (Esecuțiuni prin electricitate.) În New York legislatura a numit o comisiune, ca să studieze cel mai bun mod de a trimite pe cine-va pe cealaltă lume, aceasta comisiune a recomandat să se desființeze spânzurătoarea și în locul funiei să se pue bateria electrică; astfel moartea e momentană și sigură, cel condamnat nu suferă durere de loc, ear asistenții nu sunt așa de dureros isbiți. Chipul e deci cu mult mai uman. — Lumea înaintea!

* (Merlatti și Succii.) De mult nu s'a mai auzit nimic despre cei doi ajunători, cari prin mania lor de-a nu mânca nimic în decurs de mai multe săptămâni, puseră lumea în uimire. Acum aflăm, că Merlatti, care câștigă remășagul de 2000 de franci prin ajunarea lui, locuesce de present în unul din suburbiile Parisului, în o casă modest mobilată, și voesc a desemna un tablou istoric. Stomachul lui nu s'a derepănat de tot în urma ajunului îndelungat, muschii tinerului bărbat sunt de atunci amorțiți ear fața lui e foarte palidă, ce e mai mult încă, Merlatti dîce, că timpul acela de ajunare a fost cea

mai frumoasă perioadă din viața sa. Al doilea ajunător, Succii, s'a purtat cu mult mai rău. Lăsând în urma s'a o mulțime de datorii, a făcut atât de bine, că a părăsit Parisul, fără de a i-se da până acum de urmă.

* (Dilele babelor.) Dimineața vânt turbat credeai că va să te răpească în norii negri, ce se involburau în atmosferă; pe la ameași scurtă liniște, soare blând și cald; mai apoi și până târziu noaptea ceață groasă de nori și ploae îndesată. Așa a decurs la noi alaltăeri ziua de **3/15 Martiu**. Sub impresiunile tempestății am recugetat mult-mulț la câte toate s'au întemplat în lumea mare într'un rês-timp de 39 de ani, începând dela acel 15 Martiu, în care s'au proclamat principiile sublime: libertatea, egalitatea și frățietatea, până la alt 15 Martiu, în care pe la noi lumea puternică serbează cu o nemărginită însuflețire o mori rea acestor principii. În cursul gândurilor noastre aflarăm prea puține din cele bune, multe și grele de ale suferinței, și prea debile base la o speranță bună în viitoriu. Dar despre acestea mai putem medita cu tigneală acum în zilele babelor, și se poate că vom reveni la ele la **3/15 Maiu**.

* Dela sec. al XVI incoaci s'au întemplat în Europa 288 rêsboaie: 44 au fost făcute pentru anecsiuni, 22 pentru refuzarea plății tributului, 24 pentru represalii, 8 pentru apărarea onoarei, 6 pentru relațiuni rupte, 41 pentru succesiuni, 30 pentru spriginirea popoarelor aliate, 25 pentru rivalități de vecinătate, 5 pentru dificultăți comerciale. În fine s'au mai întemplat 28 rêsboaie religioase și 55 civile.

Scopul și modul propunerii limbei materne în scoalele populare.

(Urmare.)

Prin aceste exerciții se dedau elevii și la ordine și la activitate. Dela lucrurile din școală se va trece la cele din curtea școlii, apoi la cele din casa și curtea părintească, locuitorii casei, familia, tractându-le după locul, unde se află, forma, culoarea, părțile și folosul lor și materia, din care sunt compuse. Dela casă și curte va trece la cele din jurul casei, vecini, strade, zidiri principale etc. Învățătorul să se nusiască a deștepta în elevi interes față de lucrul, despre care se vorbesce, căci numai așa va putea căpeta elevul idei și noțiuni exacte. Lucrurile, despre cari s'a vorbit se vor asemăna unele cu altele, căutând elevii conduși de învățător asemănările și deosebirile dintre două lucruri, prin ce li se ageresce judecata și li se înăvușesc spiritul cu idei și noțiuni noaue.

Paralel cu exercițiile de cugetare și vorbire au să meargă pregătirile pentru scris și cetit, mai târziu însaș scrierea și cetirea. Pregătirile pentru scris și cetit încă trebuie să se facă cu cea mai mare îngrigire și atențiune, dacă e, ca să aibă rezultat favorabil. Căci: dacă aceste pregătiri nu se fac cu cuvenita atențiune, elevii cu greu vor putea scrie frumos și ceti bine și fluent, mai târziu și învățătorul tot mereu va fi necăjit, că elevii nu sciu bine ceti și scrie.

Pregătirile pentru scris sunt următoarele: Mai întâiu se vor învăța elevii, cum să și țină corpul la scris, cum mâna, stilul și tăblița. Învățătorul va face apoi pe tablă linii drepte și strîmbe, subțiri și groase, verticale, orizontale și piezișe, va provoca pe elevi să spună, ce a făcut dînsul și apoi îi va pune să le facă, și ei pe tăblițe. Dupăce elevii sciu face bine acele linii, se va purcede la combinarea lor d. e. o linie groasă verticală combinată cu una subțire orizontală, — aceeaș linie groasă combinată cu una subțire piezișe și așa mai departe o mulțime de combinațiuni.

Dupăce elevii sciu face bine aceste linii combinate astfel, se va purcede la legarea liniilor drepte prin linii strîmbe, adevcă aceleași linii din combinațiuni anterioare nu se vor lega una de alta imediat, ci prin mijlocirea unei linii strîmbe. Să luăm esemplele de mai sus: o linie groasă verticală combinată cu una subțire orizontală, s. a. m. — Toate aceste linii le va face mai întâiu învățătorul pe tablă, mai pe urmă însă va provoca pe elevi, să le facă după dictat, de rost. Dacă aceste exerciții se fac bine, elevii nu vor întimpina nici o greutate la scrierea literilor.

Ca pregătire pentru cetire este desfacerea dîcerilor în cuvinte, a cuvintelor în silabe și a silabelor în sonori. Mai înainte însă trebuie să scie elevii, ce numim dîcere. O definițiune exactă nu se poate da pentru începători și nici nu e de lipsă să li-se dea. Prin exercițiile de cugetare și vorbire s'au deprins elevii a vorbi în dîceri. Acum le vom spune, că aceea, ce am spus despre un lucru se numesce dîcere, d. e. când dîce: „Calul fuge“ — am făcut o dîcere, pentrucă am dîs ceva despre cal. Învățătorul va provoca apoi pe elevi să facă și ei câte o dîcere. După aceea se vor desface dîcerile

În cuvinte și se vor deprinde elevii în aceasta până la dexteritate cu diferite diceri făcute de învățător și de ei.

spune elevii, câte silabe are cuvântul respectiv. Aceste exerciții le vor face elevii singuratici, pe urmă în cor.

După ce știu elevii, să desfacă silabele în soiuri, se va urma calea inversă: din sonuri se vor forma silabe, cuvinte, diceri ș. a. m.

(Va urma.)

Loterie

Mercuri în 16 Martie 1887.

Sibiu: 71 51 81 6 72

Esarëndare.

Pe hotarul comunei Cubleșul ungurese (Magyar Köblös) comitatul Solnoc-Dobâca începând dela Sângior...

Câștig sigur!

Persoane solide din ori-care strat al societății, cari voiesc să se ocupe cu vânzarea de losuri de stat și premii, prescrise prin lege...

Ofertele scrise în limba germană, provădute cu indigitaarea ocupațiunei prezente sunt a se adresa la

Hauptstädtische - Wechselstube - Gesellschaft. Adler & Cie, Budapesta.

Avis! [1556] 2-3

Subsemnatul am onoare a aduce la cunoștința p. t. publică „Petrăria“ (Steinmetzerei) până acum a dlui Wenzel Wohanka...

Nicolau Gabor.

Sibiu, strada Heidengasse Nr. 9.

Nr. 1287/1887 [1551] 3-3

Publicațiune.

Prin aceasta se aduce la cunoștința tuturor celor interesați, că în cauza comasării hotarului comunei Șuplac (K. Széplak) pentru statorirea lucrărilor pregătitoare...

La această pertractare se citează toți interesații cu aceea observare, că în înțelelesul §-lui 44 din instrucțiunea pentru cauzele urbariale, neparticiparea nu poate împedecea începerea lucrărilor.

Elisabetopole, 7 Martiu, 1887.

În numele tribunalului Szenkovits Dénes, jude.

„ALBINA“ Institut de credit și de economii în Sibiu.

Bilanțul anual

din 31 Decembre 1886 al societății.

Table with 3 columns: Active, Passive, and Balance. Rows include Cash, Loans, Credits, and various reserves.

Sibiu, 31 Decembre 1886.

G. Barițiu m. p., I. Popescu m. p., P. Cosma m. p., Iosif Lissal m. p.

Subsemnatul comitet am esamnat bilanțul prezent și confruntându-l cu registrele principale și auxiliare ale societății...

Sibiu, în 14 Martie 1887.

Comitetul de supraveghiere.

Dr. Aurel Brote m. p. Michael Kabdebo m. p. Cornelius Tobias m. p. N. Frațescu m. p. I. Crețiu m. p.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobrie 1886.

Large table with multiple columns showing train schedules and fares between various stations like Budapest, Predeal, Brașov, Sibiu, and Turda.

Nota: Numerele cele grase înseamnă oarele de noapte.